

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΠΙΝΣΩΝΑ *

Πρώτα, σάν ήρθε στὸ Νησί, συχνομιλοῦσε δυνατὰ κατόπι, μιλοῦσε περισσότερο μέσα του· στὸ τέλος, ἀρχίζε νὰ κοῦρη μόλις τὶς λέξεις ποὺ μὲρῳνε μὲ τὸ νοῦ του μονάχα, ὅταν ἔβλεπε ἢ συλλογιόταν ἕνα πράγμα, τὸ νομα τοῦ πραγμάτου σιγοπενοῦσε ἀπὸ τὸ μυαλό του σάν εἶδος ἀντιχία. Μὰ δὲν εἶχε ἀνάγκη καὶ πολλὰ ὀνόματα· ἡ Κορφοῦλα του, ἡ ἀκρογιαλιά, τὸ κορφοβούνη, τὸ βουμάνι μὲ τὰ δέντρα καὶ τὰ φρούττα του τὰ ὠρεῖα, ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανός, ἡ παντοτεινὴ σιπασιά, ἡ λύπη του ἡ μεγέλη, κ' ἡ λήγη του ἡ ἐλπίδα, τόσα ἤξερε ὁ δύστηνος, τόσα ἔλεγε, τόσα ψιθύριζε μὲ τὸ νοῦ του στὴ μοναξιά.

Μὰ ἡ δέρετρή του ἐκείνη χρονιά στὴ Σάντα Κλάρα, τοῦ ἔφερε ἀπάνωτὰ τὰ δυστυχήματα, κ' οἱ πίκρες τοῦ ἤρθαν ἡ μιὰ κατόπι ἀπὸ τὴν ἄλλη. Μιὰ μέρα ὁ κακομοῖρος εἶχε ξεκινήσει νὰ πᾶν πέρα στὸ βουμάνι, καὶ σάν ἔφτασε, γιὰ νὰ ξεκουραστῇ, κἀθῆσε μιὰ στιγμή σὺλα καὶ ἀκούμπησε τὴ ράχη του στὸν κορμὸ τοῦ δέντρου ποὺ κρυμμένος στὰ κλαδιά του, εἶχε περάσει πέρασιν ὅλο τὸ χειμῶνα. Ὁ τρόμος παραξέλιζε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κᾶνε νὰ πᾶν ἔξω τὸν ἑαυτὸ του, γιὰτὶ κοιτάζει γύρω του παντοῦ μερὶ, μήπως ἀπὸ δὲν ξέρω ποῦ ξετροπήσει ὁ ἀγνωστος κίνυνος ποὺ θὰ τὸν καταστρέψῃ. Κοιτάζει καὶ ὥστόσο κρύβεται καὶ ἀπὸ τὴ ματιά του τὴν ἴδια, γιὰτὶ φοβᾶται ὅλη τὴ δημιουργία. Ἡ λύπη ὅμως, ἴσα ἴσα ἐπειδὴ γιὰ τοὺς λυπημένους ὁ κόσμος δὲν ὑπάρχει, δίνει στὸ ἄτομο πῶς μεγάλη σημασία, μ' ἑαυτὸ τοῦ δίνει καὶ κάποιον ἱερό, ἀρῶν γιὰ τίποτα δὲν τοῦ μέλει. Ὁ Γιάννης, λυπημένος καθὼς εἶτανε, θέλησε νὰ ξαναδῇ τὸ ποταμάκι ἐκεῖνο ποὺ πήγαινε κ' ἔπαιρνε νερό, χωρὶς νὰ σκύψῃ, μὴ λᾶχῃ καὶ βγῇ ἀπὸ τὸν πᾶτο κανένα ζωά, τρομερὸ σάν τὴν ἀγγελῶνα, ποὺ νὰ τρέξῃ κατόπι του καὶ νὰ τὸν πιάσῃ. Τώρα ζύγωσε ὁ ἄμοιρος, τόλμησε μάλιστα νὰ κοιτάξῃ τὸ ρέμα. Καλλία νὰ μὴν κοιτάξῃ! Μέσα στὸ ποτάμι, σὰ νὰ βλεπτότανε σὲ κα-

θρέφτη, ὁ Γιάννης εἶδε τὸ καμμένο του τὸ πρόσωπο. Ἄχ! πόσο ἀλλαξί! Ὁ ἴδιος δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστέψῃ, ὁ ἴδιος δὲ γινώριζε τὸν ἑαυτὸ του. Καὶ ποῖος θὰ τὸν γινώριζε σήμερις ἀπὸ τοὺς συντρόφους; Τὴ κατάσταση καὶ τί χάγια! Τὰ μαλλιά του σὰ νὰ μὴν τὰ εἶχε κόψει στὴ ζωὴ του. Ἀπὸ πᾶ τὸ ἤξερε, ἀπὸ καὶ πρὶν ἀναγκάστηκε νὰ τὰ δέσῃ ἀπὸ πίσω σάν τὸν παπᾶ. Μὰ τοῦ κρέμουνταν καὶ ἀπὸ μπροστά, τοῦ σκέπαζαν ὅλο του τὸ μέτωπο, καὶ μάλιστα μὲ τὰ γένεια του, ποὺ καὶ ἀπὸ ἐπεφταν ὡς ἐκεῖ κάτω, μόλις φαίνονταν τὸ πρόσωπό του, μόλις ἐμοιάζε πρόσωπο ἀνθρώπου· μιὰ μύτη καὶ δυὸ μάτια ποὺ λάμπανε μέσα σ' ἕνα εἶδος ἀγριόκαλα δὴ ὀλμαδρα, τὰ φρύδια του δηλαδή. Βέβαια πὼς δὲν τὸ πρόσωπο, βέβαια πὼς δὲν τὸ εἶχε καταλάβει τί ὄψη ἔγινε τώρα ἡ δική του, ὡς ποὺ μπορούσε νὰ καταστήσῃ τέτοιο παλληκάρι.

Σηκώθηκε ὁ Γιάννης καὶ πρώτη φορὰ τὸ συλλογίστηκε νὰ ρίξῃ μιὰ ματιά στὰ ρούχα του. Νόμιζε πὼς εἶτανε ντυμένος πάντοτε τὸ ἴδιο. Χωρὶς κᾶνε νὰ τὸ ὑποψιάστῃ, ὅχι μόνο εἶχε παλιώσει, μὰ κόντεβε νὰ φανῇ ὀλότελα ἡ φορεσιὰ του. Μόλις τοῦ ἀπέμνησκε δόθηκε, καίθε, στὴ ράχη, στὸ στήθος, στὴ πλάτη, στὰ σκέλια κανένα κυματί, κανένα κουρέλλι ποὺ τὸ βκ-στούσαν ἀκόμη δυὸ τρεῖς κλωστής καὶ ποὺ ξέχασε λὲς νὰ πᾶν καὶ ἀπὸ τὸν πᾶτο. Τὰ παπούτσια του πιά, ξέρουμε πὼς πορπατοῦσε ζυπόλυτος καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα.

Ἐφρίξε ὁ δύστηνος ὁ Γιάννης σάν εἶδε τὰ χάγια του. Καλέ, τί λέγανε οἱ συντρόφοι πὼς ζωὴ δὲ θὰ γίνῃ; Ἐγινε, καὶ σωστὸ μάλιστα, γιὰτὶ, μόνο μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ ἔπλυνε τὸ πρόσωπό του καὶ δὲ γλυφότανε σάν τὴ γάτα, γιὰ τὴν πάστρα του φρόντιζε ὁ ἄερας τῆς θάλασσας κ' ἡ πρασινάδα τοῦ βουμανίου. Τί νὰ κάμῃ τώρα; Νὰ μείνῃ ἔτσι; Ἐτσι νὰ περιφέρεται; Δὲν τὸ ἤθελε. Θυμήθηκε πὼς οἱ συντρόφοι του ἐκεῖ κάτω τοῦ εἶχαν ἀφήσει ἄλλη μιὰ φορεσιὰ. Γύρισε ἀμέσως στὸ μέρος ποὺ ἔλπιζε ἀκόμη νὰ τὰ βρῇ, ἂν καὶ δὲν ἤξερε πᾶς καλὰ καλὰ ὁ ἴδιος ποὺ τὰ ἔβαλε. Ὅσο καὶ ἂν συλ-

λογίστηκε στὸ δρόμο, χρειάστηκε, σάν ἔφτασε, κάμποσο νὰ ψάξῃ. Τέλος τὰ βρῆκε. Τὶς δυὸ κάσες τὶς εἶχε κουβαλήσει τότες μαζί μ' ἕνα μπόγο, γιὰ νὰ μὴ βραχύνει, μέσα στὸν κορμὸ ἐνὸς μεγαλόδεντρου ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ, κοντὰ στὴν ἀμμουδιά. Δυσκολέφτηκε ὅμως ὡς ποὺ νὰ καταλάβῃ ποῦ μερὶ εἶτανε, γιὰτὶ, ὅσο ξερὸ καὶ ἂν εἶταν τὸ δέντρο, εἶχανε φυτρώσει χίλια χόρτα καὶ νοῦρια, ποὺ ἀπασκεπάζανε τὶς κάσες καὶ τὸ καπάκι τοὺς συνάμα. Τὶς ἀνοίξε χωρὶς κόπου τὰ ρούχα δὲν εἶχανε πάθει τίποτις. Τὰ εἶδε ποὺ λάμπανε, μέσα, παστρικά καὶ ὀλδοσπρα. Δὲν ξέρω γιὰτὶ παραξενέφτηκε, ποὺ ἔβριζε μιὰ ματιά. Ἀντί νὰ χαίρεται ποὺ τᾶθλεπε φρέσκα φρέσκα, τοῦ φάνηκαν σάν κατὰψυχα. Εἶτανε μιὰ φορεσιὰ κομμένη σὲ χοντὰ παννί, ἀπὸ κείνες ποὺ φοροῦνε οἱ νάφτες. Τὶς γινώριζε ὁ Γιάννης πολὺ καλὰ· πότε τοῦ ἔκανε μιὰ στὸ χωρὶ του ὁ ράφτης ὁ Μανωλῆς, πότε ἀγόραζε ὁ ἴδιος στὶς πολιτεῖες ποὺ κατέβαινε, σὰ δὲν πρόφτανε νὰ πᾶν στὸ χωριό. Μὰ τότες, εἴτε ρούχα πᾶν γινε νὰ γορᾶσῃ ποῦθεν εἴτε ὅτι καὶ ἂν εἶτανε, μιὰ σουγιά, ἕνα σκουῖ, ἕνα μαντίλι, ἕνα ποκάμισο ἢ καθε ἄλλο, τοῦ φαίνονταν ὅλα σὰ ζωντανά, τοῦ φαίνονταν ἀλήθεια σὰ νὰ εἶχανε μέσα τους ὡς καὶ τὰ ψυχα μιὰν ψυχὴ, σὰ νὰ μιλοῦσε τὸ παννί, σὰ νὰ τρεῖζε ἡ τσόχα, σὰ νὰ πορπατοῦσαν τὰ παπούτσια, σὰ νὰ γελοῦσαν οἱ φορεσιὲς μὲ τὸν ἥλιο. Πήγαινε κ' ἔρχονταν ὁ κόσμος, φώναζε ὁ παρακατεφτὴς νὰ τραβήξῃ μουστέρηδες, θέρου-θος καὶ κακὸ ποὺ γινότανε στὸ παζάρι ὅλο, ἀπὸ τὴ μιὰν ἀκρὴ στὴν ἄλλη! Ἐδῶ τίποτις ἀπ' ἄφρα. Καινούρια καθὼς εἶτανε, ἀξεδίπλωτα, σιδεραμένα, τεντωμένα, ἐμοιάζαν τὰ ρούχα, στὴν κάσσα τους μέσα, ὅταν τὴν ἀνοίξε ὁ Γιάννης, σάν τὸ σάβανο ποὺ βάζουνε στοὺς νεκρούς. Τὰ κούτρε, τὰ τραβήξε, τὰ ξάπλωσε χάμου, τὰ κούτρε ἄλλη μιὰ, καὶ πάλι τοῦ φάνηκε ἡ ὄψη τους λυπητερὴ συνάμα καὶ παραξενή. Τέτοια καινούρια, κα-τασπρα ρούχα εἶταν ἕνα πράγμα ποὺ δὲν εἶχε τὸ λόγο του στὴ Σάντα Κλάρα.

Δὲν ταίριαζε μήτε μὲ τὸν οὐρανὸ, μήτε μὲ τὰ γῆρα τὰ βουμάνια, μήτε μὲ τὴ μοναξιά.

Ὡς τόσο τὰ πῆρε ὁ Γιάννης, τὰ φόρεσε, ὅχι ὅμως χωρὶς νὰ πορήσῃ καὶ λιγάκι, γιὰτὶ δὲν τοῦ πήγαιναν καθόλου, τᾶθρισε τώρα σὰ στενοῦται, ἔλεγε ἀμέσως νὰ τὰ βγάλῃ νὰ γλυτώσῃ. Δὲν τᾶθγαλε ὅμως. Ντραπῆκε τᾶχ νὰ περπατᾷ γυμνός, τώρα ποὺ μὲ τὰ ρούχα θυμήθηκε τὸν πολιτισμένον τὸν κόσμον, δὲν τὸ ξέρω. Μὰ, ὅπως καὶ ἂν εἶναι, δὲν τὰ φόρεσε πολλὴν καιρὸ, γιὰτὶ γλήγορα καταπατάστηκε ἄλλη δουλειά.

Ἡ λύπη ποὺ ἐννοιωθε μέσα του ὁ Γιάννης ἐκείνη τὴ χρονιά, ἔφερε τὸ νοῦ του σὲ καινούριους λογισμούς.

(*) Κοίταξε τὰ φύλλα 97, 96, 98 καὶ 99.

ταπὼς σοῦ λέω, καὶ τᾶλλα βολεύονται μόνα τους.

—Κατάλαβα, εἶπε ὁ Μαρούσης. Τὶς θὲς καὶ τὶς ἀγάπες σου σάν τὶς δουλειές σου νὰ γίνονται. Μὲ λογαριασμὸ καὶ μὲ μέτρο. Πολὺ καλὰ. Ὅ,τι βγαίνει ἀπὸ τὸ χέρι μου θὰ τὸ κάμω.

—Τᾶφιν ὅλα, τὴ ζωὴ μου ὅλη τὴν ἀφίνω στὰ χέρια σου, εἶτανε τὰ στεφὰ λόγια τοῦ Σιφνίδη σάν τὸν καλονόχτιζε ὁ Μαρούσης.

2

Ἡ Εὐγενία Παβλώνα Βλαδιμηρόβσκη εἶταν, καθὼς εἶπαμε, ἡ πρωτόμορφη τῆς Ὀδέσσας τότες. Εἶχε ἡ ὁμορφιά της κατὶ σάν ξενικό, κατὶ ποὺ σοῦ θύμιζε πῶς δυτικώτερα κλίματα. Φαίνονταν ἀψηλὴ, δίχως νὰ περκεῖται· λυγερή, καὶ ὅμως ὅχι παραλιγνή. Τὰ χεῖλη της εἶταν παχουλότερα, εἶναι ἀλήθεια· μὰ τὰ γορ-γοραῖα ἀντήτυχη ψυχὴ ἀποκάτω, καθὼς καὶ τὰ μά-τια της τὰ μεγάλα, τὰ βαθιογάλανα. Ἰσως τὸν ξενι-κὸν αὐτὸν ἄερα τῆς τὸν ἔδωκε τριῶν χρόνων ζωὴ στὴ Ρώμη, τότες ποὺ μικρούτσικη ἀκόμα τὴν εἶχε ἐκεῖ ἡ μακαρίτισσα ἡ μάνα της μὲ Ἀγγλίδαν συντρόφισσα, ποὺ τὴ συνόδεψε κατόπι ὁρραὴ ὡς τὴν Ὀδησσό, καὶ ἀκόμα μαζί της ζοῦσε.

Εἶταν τὸ πᾶν ἡ Παβλώνα μέσα στὸ σπιτί τώρα. Ὁ γέρος της δὲν ἀνακατεβότανε στὰ σπιτικά καὶ πολὺ. Τὸ κάτω κάτω εἰκοσιπέντε χρόνων κοπέλλα, Εὐ-

ρωπαϊκὰ ἀναθρεμμένη, μὲ Ἀγγλίδαν κυρία κοντὰ της, δὲν ἔπρεπε νὰ δίνῃ τοῦ γέρου καὶ μεγάλες φροντίδες. Κάμποσες εἶχε στὴν Τράπεζά του, κάμποσο ὑπόφερε καὶ ἀπὸ τὸ στερεμὸ τῆς γυναίκας του, καὶ ὅταν ἔρχό-τανε σπῆτι ἐννοοῦσε νὰ καμαρώνῃ βλέποντας τὴν Πα-βλώνα του σὰ δέσποινα τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ὅχι σάν παιδί του.

Εἶταν ἀνοιχτὸ τὸ σαλόνι τους. Ἡ Ἀγγλίδαν βέ-βαια πάντα ἐκεῖ. Μὰ ἡ Ἀγγλίδαν τὸ θάρρενε χρέος της νὰ θρέφῃ, καὶ ὅχι νὰ περιμαζεύῃ τὰ κοινωνικά προσόντα ποὺ στόλιζαν τὴν Παβλώνα, κ' εἶχε τόσα, ποὺ κάθε λίγο ρίχνονταν τοῦ γέρου της νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸ καὶ νὰ πᾶν πᾶς νὰ ἀράξουνε σὲ καμιά δυτικὰ πρωτεύουσα, μὰ ἄς εἶναι καὶ Βιέννα. Τᾶκουγε αὐτὰ ὁ γέρος, κ' ἔπαιρνε ἀμέσως πρέζα ταμπάκο γιὰ νὰ φτερνιστῇ, κ' ἔτσι νὰ μὴν πᾶ τίποτις.

Τὴν αὐριανὴ τῆς βραδινῆς ποὺ ἀντάμωσε τὸ Σι-φνίδη ὁ Μαρούσης ἀρχισε ἀπὸ νωρὶς νὰ τοιμάζεται, γιὰ τὴ μεγαλοσημαντὴ του ἐπίσκεψιν. Κι ὅμως εἶταν ἀρ-γούτσικα σάν παρουσιάστηκε στὴν αἴθουσα τῆς Πα-βλώνας. Λογαριασμένο καὶ αὐτό, καὶ βγῆκε σωστός ὁ λογαριασμός, ἀπὸ ὅλοι εἶτανε φευγάτοι σὰ φάνηκε, ὡς κ' ἡ Ἀγγλίδαν εἶχε βγῇ νὰ κοιτάξῃ τὸνα τᾶλλο πρὶ νὰ γυρίσῃ ὁ γέρος.

Ἀστραφε τὸ πρόσωπο τῆς Παβλώνας ὅμα τὸν εἶδε

τὸν Ἀριστομένη Μαρούση. Ἐλεγε καὶ καθρέφτιζαν ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τὴν ὁμορφιά καθὼς ἀντικρίστη-καν. Εἶχαν προανταμωθῇ σὲ κάμποσους χοροὺς τὸ χειμῶνα ἐκεῖνο.

—Μιὰ βδομάδα ἴσα ἴσα ποὺ σὰς ξαναίδια, εἶπε σὰ σοβαρά, σάν παιχιδιάρικα, ἡ Παβλώνα.

—Μιὰ βδομάδα, στὸ θέατρο· ἀπολογήθηκε ὁ Μα-ρούσης.

—Μπα! καὶ μὲ παρατηρήσατε; Ὁρροῦσα πὼς ἀ-δύνατο νὰ βλέπῃ κανεὶς τρεῖς γυναῖκες μονομιάς!

—Ἦθελα νὰ σὰς ἔβλεπα ὅχι σὲ τρεῖς, μὰ σὲ τρι-αντατρεῖς κοπέλλες ἀνάμεσα καὶ νὰ μὴν ἔανοῖξω...

—Σώνει, σώνει! τὸν ἀντέκοψε ἡ Παβλώνα μὲ κάποιον νᾶζι. Κι ὅμως ἀδύνατο στάθηκε νὰ τὸ δῶ τὸ χαμόγελό σας, πρόσθεσε μὲ σαρκαστικὸ παράπνο. Τόσο, ποὺ χαρίζα φιλικὲς ματιές τοῦ συντρόφου σας, ἴσως δὰ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο σὰς βγάλω ἀπὸ τὰ γλυκά σας τὰ δειρά. Γυναικὴσία κακία, βλέπετε...

Ἐμεινε ὁ Μαρούσης μιὰ στιγμή σιωπηλός. Τὰ ξήγησε ὅλα ἀστραπή. Δὲν ἄλλαξε ὅμως μήτε ἥθος, μήτε ὁμιλία. Πὼς εἶταν ἡ ἐντολὴ του μάταιη, φῶς ὀλοφάνερο. Μὰ ἂ δὲν τὸν ἔστελνε ὁ Σιφνίδης, δὲ θά-χε ὀμροστά του τὴν πανώρια τῆς Ὀδέσσας ἐκείνη τὴν ὥρα. Γιὰ τὸ φίλο του λοιπόν, καὶ γιὰ τὸ φίλο του μόνο ἔπρεπε νὰ δουλέψῃ.

Στή μοναξιά, μεταμορφίζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ πάει, δί-
χως ὁ ἴδιος νὰ τὸ ξέρῃ. Ἡ λύπη ἐκείνη, ποὺ τοῦ
εἶχε κάμει τόσο καλὸ, ἴσως εἴτανε τὸ ὑστερὸν τὸ ἀνθρώ-
πινο ποὺ τοῦ ἀπομόνησε, σὲ μιὰν κρίσιμη ἐποχὴ τῆς
ζωῆς του, ὅταν κιντεῖς νὰ ἀλλάξῃς ὁλοτελὲς καὶ νὰ γίνῃς
σωστὸ παιδί τῆς ἐριμίας. Ἡ λύπη ποὺ μὰς κάνει
ἐμᾶς νὰ γυρεθούμε ἀπομόνωση στὶς πολυτελεῖς, ἐκεί-
νους τὸν ἔκανε νὰ μὴ θελῇ τὴ μοναξιά. Ἰσὺ ἴσα, γιὰ
νὰ τὴν ἀποφύγῃ, στοχάστηκε κάτι ποὺ δὲν τοῦ περ-
νοῦσε ὡς τότες ἀπὸ τὸ νῦν. Εἶχε τὴ σπηλιά του κάτω
στὰ πόδια τῆς κορφοῦλας του, τὴν κρηθθαυκήμερή
του ποὺ εἶλεγε. Μὰ τοῦ φάνηκε ἄξαφνα σὰ συνήθειο
παράξενο καὶ ποὺ τῶνουνε μόνον κατὰ βάρβαροι λαοί
κάτι ἄγριοι, νὰ κοιμούνται μέσα στὶς σπηλιές. Θέλησε
νὰ κάμῃ σπιτί κι ἀφτό, τουλάχιστο καλυβούλα. Θυ-
μήθηκε τότες τίς κάσσεις μὲ τὰ ἐργαλεῖα ποὺ τοῦ ἄφη-
σαν οἱ συντρόφοι στὴν ἀμμουδιά. Γιὰ νὰ μοιᾶξῃ λοι-
πὺν κι ἀφτό, μὲ τοὺς ἄλλους ἄνθρωπους, εἶπε νὰ δου-
λεῖ μὲ τὸ ἴδιο χέρι, μὲ τὸν ἴδιον τὸν τρόπο. Πῆρε τὰ
σιδερικά, τὸ φτυαρί, τὸ πριόνι, τὸ σφυρί, τὰ καρφιά κι
ὁ τι βρήκε. Ἀρχισε νὰ κόβῃ τὰ δέντρα, καὶ τοῦ ἦρθε σὰν
ἀλλόκοτο νὰ ἀθεταῖ νὰ κόβῃ ἀφτός ἀκοφτὰ δένδρα
στὴ Σάντα Κλάρα. Ὡς τόσο βίχτηκε στὴ δουλειά.
Πελέκησε, πριόνισε, ἔσκαψε, ἔκαμε λάκκους, πῆρε χῶμα,
πῆρε νερό, πῆρε πέτρες, τίς κόλλησε μὲ τὴ λάσπη, ἔ-
βαλε θεμέλια, σκάρωσε κατὰ ξύλα, ἔρπαιζε σπιτί, δη-
λαδὴ μιὰ κάμαρα μεγάλη μεγάλη. Τὸ χτίσιμο κ' ἡ
φασκίκα ὅλη βόσταζε ὅχτῳ μῆνες, ἴσως καὶ περισσό-
τερο. Ποῦ νὰ λογαριάζῃ ὁ Γιάννης; Ἐνὰ μόνον κατὰ-
λαβε, πῶς ἡ περιφημία του ἡ φρεσινιά, ἡ δέριτερη, πῆγε
τοῦ βρόντου σὰν τὴν πρώτην. Ἄμα ποὺ ἔπαισε νὰ δου-
λέβῃ, λίγο λίγο τὴν ἔβγαλε καὶ μῆτε γύρισε νὰ τὴ
δῇ. Σ' ἐνόησε πρῶτα. Κράτηξε ἕνα εἶδος ζουναρί, καὶ
μὲ τὸ κέρι τοῦ ἐργαζότανε ἀνάλαφα κι ὠραία.

Ὡραῖο πρᾶμα νὰ ἐργάζεται κανεὶς, ὅσο κατὰ
καρδιά κι ἂν εἶναι, μὲ ἀποτέλεσμα; Ὡραῖο βέβαια
πῶς δὲν εἴτανε τὸ σπιτί, ἀφοῦ σπιτί τὸ ἔλεγε. Τὸ κοί-
ταξε. Νὰ πῆς πῶς τὸ χάρηκε, ψέματα θὰ πῆς. Μῆτε
καλύβα σωστὴ δὲν εἴτανε. Ἀηδία. Ἐνὰ γελοῖο, κω-
μικό, μπόσκιο πρᾶμα, δίχως γούστο, δίχως λόγο, δίχως
τίποτις. Ποιὺς εἶδε ποὺθενά τέτοιον χτίριο; Οὔτε γιὰ
χωριὸ οὔτε γιὰ χώρα δὲν ταίριαζε, μὲ οὔτε καὶ γιὰ
τὴ Σάντα Κλάρα. Τὶ τὸ ἤθελε; Μήπως δὲν εἶχε τὴ
σπηλιά του, τὰ δέντρα του τὰ κούφια; Κοιμοῦνταν
ἐκεῖ πολὺ καλά. Εἴτανε ὅμως καὶ πιὸ σωστὸ νὰ κοι-
μάται κανεὶς σὲ μιὰ σπηλιά, σ' ἕνα δέντρο, παρὰ νὰ
χτιζῇ παλάτια. Ἀφτὰ εἶχε τὸ Νησί του, ἀφτὰ ἔπρεπε
νὰ γαπήσῃ κι ὁ ἴδιος, νὰ μὴ γυρεθῇ ἄλλα. Νὰ μπο-

ροῦσε τουλάχιστο νὰ τοῦ χρησιμίσῃ τὸ σπιτί! Νὰ
μποροῦσε ἡ καλύβα νὰ τοῦ ἀποσιμᾷ τουλάχιστο τὴ
μοναξιά! Νὰ τὴν ἔβλεπε καὶ νάλεγε πῶς εἴτανε σὰν
τοὺς ἄνθρωπους, πῶς δὲν εἴτανε πιά μόνος! Διόλου.
Μῆτε σ' ἀφτό δὲν τοῦ στάθηκε χρησιμὴ τοῦ φαίνου-
σαν τῶρα ἡ ἐριμιά μεγάλητερη. Ἐνὰ σπιτί ἐκεῖνὰ, δί-
χως κάτοικους, δίχως ἄλλα σπιτία τριγύρω του. Ἀνυ-
πόφορο. Ἄν εἴτανε δύο, ἂν εἴταν ὁ Γιάννης ἀπὸ τὴ
μιὰ μεριά, ἕνας σύντροφος ἀπὸ τὴν ἄλλη, καλὰ. Μὰ
ποῦ νὰ γυρεθῇ συντρόφους στὴ Σάντα Κλάρα; Μῆτε
ζῶν δὲν εἶχε νὰ τὸν ἀκολουθῇ. Ὅτι κι ἂν ἔκανε, ὅτι
κι ἂν καταπιανόνταν ὁ δύστυχος, ἀφτό καὶ πάντοτε
ἀφτό τοῦ ἔτρωγε τὸ σπικώτι, ἀφτό τοῦ χτύπαι κάτω
κάθε ἐλπίδα, ἡ παντοτεινὴ του ἡ μοναξιά. Τοῦ κά-
κου! Ἀδύνατο νὰ συνήθεισεν. Δὲν μποροῦσε. Καταν-
τοῦσε τρομάρα ἀληθινή, ἀβάσταχτο σκελετὶ, βαριμόρα
καὶ λιγούρα.

Παραίτησε τὸ σπιτί, δὲ γύρισε νὰ τὸ δῇ. Τὰ ξύλα
κ' οἱ πέτρες συντροφιά δὲν εἶναι. Εἶναι συντροφιά, σὰν
τραβιέται κανεὶς μοναχὸς του καὶ φέβει ἀπὸ τοὺς ἀ-
θεάτους· σὰν τραβοῦνται ἀφτοὶ καὶ φέβουνε μακριὰ
σου, ὅς πάνε στὸ καλὸ τὰ ξύλα κ' οἱ πέτρες. Ἐπὶ θε-
λεῖς πλάσμα ζωντανό. Πλάσματα ζωντανὰ στὸ Νησί
εἶχε μόνον ἕνα εἶδος. Εἴτανε οἱ καραβίδες ἐκεῖνες οἱ με-
γάλες, οἱ ἀστακοί, ποὺ τοὺς εἶχε βάλει στὸ χαβούζι
καὶ ποὺ ἔπλεχαν ἐκεῖ μέσα. Πήγαινε, τὰ κοίταζε κάθε
μέρα. Εἴχανε κατὰ κινήματα ποὺ τὰ ἤξερε τώρα, πάν-
τοτε τὰ ἴδια, μὰ ποῦ τὰ συνήλιζε καὶ τάγαπα. Κά-
θουσαν ἄρες, καμάρωνε, σὰ νὰ πρόσμενε κατὰ νὰ γίνῃ
σὰν τὴ τάχα: Νὰ μιλήσουνε; Δὲ μιλούσανε. Ὅχι.
Πρόσμενε ἴσως νὰ τὸν καταλάβουν τὰ μάτια τους, νὰ
δοῦνε πῶς εἶναι κι ὁ ἴδιος πλάσμα, ζωντανὸ σὰν καὶ
ἄφτο, νὰ βρῇ συντροφιά, νὰ νασάνῃ.

Τὸν κοίταζαν καὶ τὰ ζῶα, κάπου κάπου, σὰ ζύ-
γωνε, μὲ τὰ μάτια τους τὰ βουδῇ. Ὅσο βουδῇ ὅμως
κι ἂν εἴτανε, κόντεβεν νὰ εἶναι ἡ μόνη του παρηγοριά.
Ἄνοιγε ἄθελα τὸ στόμα, κατὰ νὰ τοὺς πῇ. Ἐπαινε
τίς κουβέντες μοναχὸς του, ἔλεγε χίλια δυό.

— Ἄμπρ σὺ, ποῦ θές νὰ μοῦ ξεφύγῃς, σὲ βόστω.
Ἄμὲ σὺ, ποῦ μοῦ κάνεις τόσες βόλτες, δὲ σ' ἀφίνω καὶ
μὴ σὲ μέλῃ. Καλὰ εἶσαι δὴ μαζί μου. Τὶ ἀνάγκη τὴν
ἔχεις τὴ θάλασσα; Θὰ χαθῇς ἐκεῖ μέσα τῆς καὶ δὲν
τὰ βγάξεις πέρα. Ἐλα, νὰ σὲ βλέπω λιγάκι, νὰ χαί-
ρουμαι καὶ γώ, ἔλα. »

Ὅταν ἔφτασε τὸ Πάσχα, δὲ βόσταζε νὰ τὰ σκο-
τώσῃ. Μὰ μπορεῖ καὶ νάχασε τὸ λογαριασμὸ του. Τὸ
καταλάβαινε ἀπάνω κάτω ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἔκανε κι
ἀπ' ὅσα εἶχε παρατηρημένα τὴν πρώτη χρονιά. Νὰ

πῇ ὅμως πῶς δὲ γελάστηκε, πῶς νὰ τὸ πῇ; Τὰ ση-
μαδία ἐκεῖνα ποὺ χάραιε πέσει σ' ἕνα δεινρόκορμο, τὰ
φαγὰν τὰ χόρτα. Φύττει παλούκι· ἀνέβηκαν τὰ χόρτα
ὡς τὴν ἀκρὴ. Τὰ μπερδεύει, σάσισι, βαρέθηκε. Τὸ βέ-
βαιον εἶναι ποῦ μῆτε νὰ νηστεθῇ πιά στὰ μπόσκια,
δὲν τοῦ ἔστρεψε, μῆτε νὰ θαρρῇ τάχατις πῶς ἔφαξε
ἀρνί, σφαζόντας ἀχελώνα. Ζῶο κι ἀφτή. Δὲν εἴτανε τό-
σος κόσμος στὴ Σάντα Κλάρα, ποῦ νὰ καταντήσῃ φο-
νιάς. Ὅχι, ἐννοεῖται, ποῦ νοστιμέβουνταν καὶ τόσο
πολὺ τὴ συντροφιά τους· θύμωνε μάλιστα κάποτε, γιὰτὶ
καὶ τίς ἀχελώνας καὶ τίς καραβίδες καὶ τοὺς ἀστακοὺς,
τοὺς ἔδρισκε, μὰ τὸ θεό, σὰν ἀψυχούς καὶ κουτούς μὲ
τὸ παραπάνω. Μὰ τί τὰ θέλεις; Κινιόυνταν, ζού-
σανε. Κάτι κι ἀφτό, νὰ βλέπῃς τριγύρω σου λίγη κί-
νηση, λίγη ζωὴ.

Ἡ ἀκίνησις ἐκείνη τῆς Σάντα Κλάρας εἴτανε ποῦ
τοῦ βάραινε τὸ λογισμό, ποῦ τοῦ ἔφερνε ἀνίκητη
πλῆξη. Βροχὲς ποῦ καὶ ποῦ. Μὰ ὡς κ' ἡ θάλασσα σώ-
παινε πέρα πέρα. Στὸ Νησί πιά, μόλις ἀκούγονταν
τὰ φύλλα μὲ τάγερι, πηχτὰ πηχτὰ σὰν ποῦ εἴτανε.
Ὁ Γιάννης κάποτε πήγαινε στάκρογιαλί, ἔβριχνε πέ-
τρες στὸ γιᾶλο, ἡ μὲ τὸ χέρι του τάραιε τὸ νερὸ τοῦ
χαβουζιοῦ, ἡ ἔπαινε δυὸ κλαρί, τὰ χτυποῦσε τὸ ἕνα
πάνω στ' ἄλλο, γιὰ νὰ κόψῃ τὴν ἀλύπητη σωπασία,
νάκούσῃ κρότο. Μὰ τί κρότος; Μισός, σὰν ἀφύσικος,
σὰν τρομασμένος, καὶ τρώμαζε ὁ ἴδιος σὰν τὸν ἔπαιρνε
τάφτι του. Μιὰ νύχτα ὅμως ἀκουσε κρότο ἀληθινόν.
Εὐπνησε ξαφνικά. Κοιμοῦνταν, ἐκεῖνο τὸ βράδυ, κάτω
στὴ σπηλιά του, κοντὰ στάκρογιαλί, μισόδρομα σὰν
ἀνεβαίνει πρὸς τὴν Κορφοῦλα, τὴν ἀγαπημένη του.
Ἀστραπὲς καὶ βροντὲς, ὁ οὐρανὸς πυρκαγιά. Τὸ εἶδε ἀπὸ
τὸ νοήγιομα τῆς σπηλιάς καὶ χόρηκε. Νὰ στὸ τέλος ποῦ
ζωντανέβει ἡ πλάση· ξυπνοῦσε κι ἀφτὴ ἀπὸ τὸν ὕπνο
τῆς. Σωστὴ φουρτούνα. Τὶς ἤξερε ὁ Γιάννης τίς κακο-
καιριές, σὰν εἴτανε στὸ καρδί μὲ τοὺς συντρόφους καὶ
μὲ τὸν καπετάνιο. Ἀρχισε νὰ φωνάζῃ, νὰ τρέχῃ, κα-
θὼς ἔκανε καὶ τότες, κι ἀντὶς κατάρτια, νὰνεβαίνῃ
πὰ στὰ δέντρα. Τὰ κύματα, γιγαντωμένα, σὰ μυριά-
στομα θεριά, σηκώνοντοῦσαν καὶ φτάνανε λὲς ἴσα μὲ
τὴν ἀκρὴ τῆς Κορφοῦλας, ἀληθινὰ θεριά, μὰ τὸ θεό,
ποῦ μὲ τὸ βουθούνη τους τὸ μανισμένο ἐμοιάζε καὶ γυ-
ρέβαινε κατὰ νὰ χαψοῦνε, νὰπορουφῇξοῦνε τὸν κόσμον.
Ἄξαφνα ἔπεσαν, κατακοιμήθηκαν, κουρασμένα, ἀφα-
νισμένα, ζαλισμένα, καθὼς ὁ ἀπεφτε κάνα βούβαλο ξε-
φρενιασμένο ποῦ τὸ κέντησε ἡ λύσσα, ποῦ χυμύηξε μὲ
τὴν ὀρμὴ του ὅλη καὶ στέκεται, γιὰτὶ πῆγε κ' ἔσπασε
τὸ μούτσουνο του σ' ἕνα βράχο. Ἡσύχασε ἡ φουρ-
τούνα μονομιᾶς, ὅσο γλήγορα καὶ σηκώθηκε. Φαίνεται

— Νόστιμη ἀδυναμία αὐτή, τῆς εἶπε μὲ κάποια
εἰρωνεία. Ἀδυναμία ποὺ πολλὰν κοριτσιώνα μοῖρα ἀπο-
φάσισε, κι ἀκόμα ὁ ἀποφασισμὸς...

— Μὰ μὴ δὰ καὶ τόσο τραγικός, γιὰ ὄνομα Θεοῦ!
Ανασηκώθηκε καὶ φώναξε ἡ Παβλώνα γελῶντας.

— Τραγικός, ὅχι· μῆτε καὶ κωμικός. Δραματικός,
ναί. Αὐτὸ τὸ δράμα ἔτσι ἀρχίζει, κ' ἔτσι τελειώνει.
Κ' ἔτσι πρέπει, μάλιστα ὅταν ἔρχεται κι ἀπὸ τὰ δυὸ
μέρη. Εἶπε τώρα σὰν πιὸ σοβαρὰ ὁ Μαρούσης.

— Νὰ σὰς πῶ, Κύριε Μαρούση. Γυρεύετε νὰ πο-
λεμήσατε γυναίκα μὲ γυναικίστους τρόπους. Ἀφήστε
τα, δὲν εἶναι γιὰ σὰς αὐτά. Ἀποκρίθηκε ἡ Παβλώνα
μὲ ἥθος ἀγγιχτικό.

— Στὸνομα τοῦ Χριστοῦ. Σὰς λέω σὰς ἀγαπᾷ ὁ
Σιφνίδης, καὶ σὰς ἀγαπᾷ ὅσο μὴτ' ἐκεῖνος δὲ φαν-
ταζότανε.

Ἐμεινε μιὰ στιγμή ἡ Παβλώνα ἀμίλητη. Γυρί-
ζοντας ἔπειτα κατὰ τὸ Μαρούση, καὶ βλέποντάς τον
μὲ μάτια φλόγα καὶ μὲ χεῖλη μισόπικρα, τοῦ λέει τρυ-
φερὰ καὶ παραπονηρικά.

— Γιατί μὲ τυραννεῖτε ἔτσι; Τί σὰς ἔφταιξα;
Σηκώνεται ἄμειως ὁ Μαρούσης ὁλόρθος.

— Νὰ σὰς τυραννήσω; Ἀδύνατο τέτοιο πρᾶμα!
τῆς λέει προχωρώντας, καὶ κάμνοντας νὰ σκύψῃ γιὰ
νὰ τῆς φιλήσῃ τὸ χέρι, ἀφορμὴ νὰ τὴν ἀποχαιρετήσῃ.

Ὅργισμένη τότες τονὲ σπρώχνει μὲ τὸ χέρι τῆς ἡ
Παβλώνα, γυρνώντας ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ συννεφιασμένο
τῆς πρόσωπο.

Στέκεται ὁμπρὸς τὴν ὀργισμένην Θεὰ ὁ Μαρούσης,
καὶ μὲ λόγια σιγανὰ, μὰ ἀποφασισμένα, τῆς λέει.

— Τὴ λατρεύω τὴ θεϊκὴ ὁμορφιά σας, καὶ τὴν
πιὸ θεϊκὴ σας ψυχὴ, ὅσο λατρεύω τὸν ἥλιον σὰ μὰς
φωτολοῦζει ἀνοιχιάτικη μέρα. Ἐτοιμος εἰμαι νὰ σὰς
προσφέρω τὰ πιὸ ἱερὰ σημάδια τῆς λατρείας μου, τὰ
βαθιόψυχά μου αὐτὰ λόγια. Ὅμως... ὅμως εἰμαι φί-
λος, κ' εἰμαι τίμιος φίλος.

Καὶ βγήκε σιγοπερπατώντας μὲ πρόσωπο σκυμμένο,
ἀναντρο ὅμως ὄχι.

3

Ἀνεβαίνανε λογῆς λογῆς κόσμος στὸ γιγαντέσιο
ἐκεῖνο βαπόρι. Ἐπιβάτες μὲ μπόγους, ἐπιβάτες μὲ
μπαούλα, βαρκάρηδες, δουλοῖ, πωλητάδες, ναῦτες, κι
ὁ Πλοίαρχος ἀποπάνω τηρῶντας τοὺς ἥρεμα, σοβαρὰ,
ἀκίνητα σὰ Θεός.

Ἐλεγε καὶ μεταφέρθηκε ὁ πιὸ πολυθρόνος δρό-
μος τῆς ἀγορᾶς ἀπάνω στὸ κατὰστρωμα ἐκεῖνο, μερι-
κὲς στιγμὲς πρὶν νὰ σηκωθῇ τὸ βαπόρι γιὰ τὸ μεση-
βρινὸ του ταξίδι.

Στέκουνταν ὁ Σιφνίδης σὲ μιὰν ἀκρὴ ἀλλοῦ, χλω-
μός, σὰν ξαγρυπνημένος. Πλάγι του ὁ Μαρούσης, τὰ
μάτια του πρὸς τὸ πέλαγο.

Τὰ εἶχε ὁ Σιφνίδης ὅλα κανονισμένα γιὰ μισμό,
ἀνίσως κι ἀποτόχαινε ἡ ἀρεσθεϊά. Τόσο βαθιὰ τὸν
εἶχε πληγωμένο ἡ ἀξαφνὴ του ἀγάπης, τόσο τρυφερὰ
τοῦ γαργαλίζε τὴ φαντασία τὸ μαγικὸ ἐκεῖνο γλυκο-
μάτιασμα τῆς Παβλώνας, ποῦ τὰποφάσισε ἀπὸ τὴν
πρώτην πρώτη στιγμὴ, ἡ μαζί τῆς νὰ ζήσει, ἡ μακριὰ
τῆς νὰ πάῃ νὰποθάνῃ.

Εἴτανε θλιβερὸ τὰντάμωμά του μὲ τὸ Μαρούση τὴν
ἀποβραδινὴν. Τοῦ τὰ εἶπε αὐτὸς ὅλα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς
τὸ τέλος.

Δὲν εἶχε πολλὰ λόγια ὁ Σιφνίδης. Λίγα καὶ συλ-
λογισμένα. Νὰ μισέψῃ ἀμείως, νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν
τόπο του.

Εἴταν ἀραγες ἀπὸ τὴν ἀγάπην; Εἴταν ἀπὸ μετά-
νοισημα, κι ἀπὸ φόβον μὴν ξαναμπλέξῃ σὲ παρόμοια
δίχτια, ἡ καὶ χειρότερα; Αὐτὰ κι ἄλλα τέτοια συλλο-
γόνταν ὁ σαστισμένος ὁ Μαρούσης. Γνωρίζοντάς τον ἄν-
θρωπον ποῦ τὰ μετροῦσε καὶ τὰ ζύγιαζε ὅλα, δὲν τὸ
καλοχωροῦσε ὁ νοῦς του πῶς μποροῦσε νὰ τοῦ φωτίσῃ,
νὰ τοῦ ἐκνοήσῃ μιὰ φορὰ τὴν ψυχὴ κ' ἡ ἀγάπην. Κι
ὅμως τὸν ἀδικούσε. Εἴταν ἀληθινὸς ὁ Σιφνίδης. Ἀλη-
θινὸς ὅμως ὅσο πήγαινε τὸ φυσικὸ του. Γιὰ μεγάλη-

πώς είτανε σάν ξιφύσημα κάποιος μεγαλήτερης τρικυμίας αλάργα στον Όμιανό, και πως χάθηκε, μόλις που ήρθε στα νερά της Σάντα Κλάρας.

Ο Γιάννης απόμεινε λυπημένος. Η τρομερή σιγαλιά, ύστερα από τον τόσο θόρυβο, τον πλάκωνε σάν πέτρα. Τό πρωί, με την άβγούλα, ο ούρανός γελοῦσε. Δὲν ξέρω τί πόνος παρήχενος, τί θλιβερή προμάντευση τοῦ δάγκανε τὴν καρδιά. Κατέβηκε στάκρογιαλί. Εἶταν ἐκεῖ τρεῖς δέντρα, τρεῖς λέψεις, πού μόλις χαδεβε τάγερη τὰ κλαριά τους. Κάθισε στὴ ρίζα τους. Κοίταξε τὴ θάλασσα. Κοίταξε, κοίταξε, ἀξαφνα πέταξε μιὰ φωνὴ πού ἀντιλάλησαν οἱ βράχοι, τρομερή. Στὴ θάλασσα μακριά, εἶδε κάτι νὰ πλέχει. Τὴ γνώρισε ἀμέσως, σὰ νάρτης πού εἶτανε σπαμὲν κατάρτια, κομματιαῖα πλώρη, σκανδιὰ, σκουινιά, χοντρούλα. Θάρρεψε πὺς τὸν ἔπαιρνε ἡ τρέλλα. Νὰ λοιπὸν πού ἔρχονταν κι ἄλλα καράβια στὰ νερά της Σάντα Κλάρας, κι ὅχι μόνο τὸ δικό του! Τὴ ἔλεγε ὁ καπετάνιος: Ἀλήθεια πού εἶδα καὶ δύο χρόνια, πεννὶ δὲν πῆρε τὸ μάτι του στὸ γιολό. Τὴ πείραξε. Καὶ κομματιαῖα νάτανε τὸ καράβι, πάντα καράβι. Ἀλλὰ φράζ, χωρίς τὴ φουρτούνα, θὰ τὸ δάλεπε, θὰ τοῦ γινε, θὰ γλύτωνε. Εἶχε λαχτάρα, εἶχε ἔρωτα τώρα νὰ τῆγγιζῇ τὰ ζῦλα, νὰ τὰ πιάσῃ τὰ κατάρτια, νὰ τὰ φέρῃ τὰ σκουινιά. Ἐφρίξε συσσωμασμένος ἀπὸ τὴ χαρὰ του, σάν καταλαβε πὺς ἀφτὰ ἔρχονταν καὶ μόνι τους, μετὰ τὴ θάλασσα πού φούτλωνε κι ἀνέβαινε. Τὴ πρόσμενε, τὰ μάτια του τρεσσερα, σὰ βγαλμένα ἔξω ἀπὸ τὸ κοιλωμά τους. Ἀράξε ἕνα. Ναι, τοῦ φάνηκε σάν ἀλάκκιστο καράβι πού ἀράζει στὸ λιμάνι. Τῆραξε, τὸ φίλησε. Ἀχ! τέλειωσαν τὰ βάρτανα. Ξαναγίνονταν ἄνθρωποι! ἔδλεπε ξύλα, ἔδλεπε προμηκὰ πού τὰ εἶχανε πιάσει μετὰ τὰ χέρια τους ἀνθρώποι! Ἐννοιοῦσε τώρα στὰ χέρια τὰ δικὰ του, ἔννοιοῦσε τὰ ζῦλα τὰ φουρτιμένα, τὰ ζῦλα τὰ γυρά πού εἶτανε πρῶτα καράβι, κατάρτιομα, γιγῆρι, ἀμπάρι, τραπιζάρια, καμαρούλα, ξύλα πού μέσα τους ζύσανε, κατοικούσανε, τρώσανε, πίνανε, μιλούσανε ἄνθρωποι. Ἀκουγε τὴ φωνὴ τους, ἔδλεπε τὴν περπατηξιά τους, τὴν ἀνάσα τους ἀνάσαινε, μύριζε τὴ μυρουδιά τους. Κ' ἔφταναν ἔφταναν τὰ ζῦλα στάκρογιαλί ὀλοένα, ἔφταναν ἀγγλικά ἀγγλικά, μετὰ τὴ θάλασσα πού τῶρνε, σὰ λούλουδα μαγεφτικὰ, γιὰ νὰ τὰ χαδεψῇ. Τῆραξε ὁ Γιάννης μετὰ τὰ δάχτυλά του ἕνα ἕνα, τὰ γύριζε καὶ τὰ ματαγύριζε... Ἀχ! γιατί νὰ τὰ θωρῇ τόσο λαίμαργα; Κάλει νὰ μὴν τὰ θωρῇ ποτέ του! Ἐνα ξύλο, φρυμακωμένο, τοῦ ἔπεσε ἀπὸ τὰ χέρια, ἐκεῖ πού τὸ κοιτάζει, κ' ἔπεσε ὁ ἴδιος χάμου ζαλισμένος. Στὸ ξύλο ἀπάνω, εἶχε διαχάσει τὸνομά του. Ἐγραφε

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Εἶτανε τὸ ξύλο πού ἀπάνω του στὴ φυλακὴ χά-

ραξὶ τότες τὸνομά του, καὶ τὸ καράβι τὸ ναβαγνημένο εἶτανε τὸ καράβι τὸ δικό του πού ἔρχότανε νὰ τὸν πάρῃ στὴ Σάντα Κλάρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'.

Πυρκαγιά.

Ὡς τότες ὁ Γιάννης, μπόρει καὶ δίχως νὰ τὸ ξέρῃ, πάντα κατὰ ἔλπιζε. Ἡ ἔλπιδα, στάπιδεθα τῆς καρδιάς του, πάντα ζοῦσε, ἀκόμη καὶ σάν ἀπελπιζόνταν, ἀκόμη καὶ σὰ δὲν τὴν ἔννοιαθε μέσα του νὰ γλυκοτρεφῇ. Δύναμη τοῦ εἶδνε ἀφτὴ μονάχα, ἡ ἀγνωστὴ φιλονάδα πού τοῦ εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὴ συγκοινωνία του μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πού καθότανε τώρα, κρυμμένη καὶ σιγανή, μέσα κατὰμεσα στὰ σωθικά του. Νὰ μὴν εἶτανε ἡ ἔλπιδα, βέβαια πὺς ὁ Γιάννης δὲ θὰ βραστοῦσε. Ἀφτὴ τὸν ἔσωσε. Μετὰ τὴ βρισιμάρα, μετὰ τὴ λιγούρα, μετὰ τὸν πόνο καὶ μετὰ τὸ φόβο, χωρὶς ἄλλο, θὰ προτιμοῦσε νὰ σκοτωθῇ, γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Ἐλεγε ὅμως πὺς κατὰ τὴ φαντασία, καὶ τὸ κατὰ ἀφτὸ πού ποσόμενε ὁ Γιάννης εἶταν τὸ καράβι του. Ὁ καπετάνιος δὲν τοῦ εἶπε ρητὰ πὺς θὰ ξαναῤῃ στοχαζόμενος ἄνθρωπος πού μετροῦσε τὰ λόγια του. ἤθελε καὶ νὰ τὸν τιμωρῇ μιὰ γιὰ πάντα. Ἐβαλε ὡς τόσο τοὺς νάρτες πού τὸν πῆγανε μετὰ τὴ βάρκα στὸ Νησί, νὰ τοῦ δώσουν ἔλπιδα. Θυμοῦνταν ὁ Γιάννης τί τοῦ εἶπανε τότες οἱ συντρόφοι στὸ μισμό, δηλαδὴ πὺς καὶ νὰ μὴν ξανάῤῃ ὁ καπετάνιος, θὰ ξαναῤῃσαν ἀφτὺ. Στὴ μοναξιά του, πού λίγο λίγο ἀποξέχοντο τὴν ἀνθρώπινη λαλιά, οἱ λέξεις πού ἀκούσε ἀπὸ τὸ στόμα τους, ἐνὶ σῶπινε ὁ ἴδιος, καταντήσανε μάλιστα νὰ εἶναι οἱ μόνες λέξεις πού τις κράταε βαθιὰ κολλημένες στὸ μυαλό του.

Καὶ τώρα! Τὴς ξαναῤῃσε τίς λέξεις ἀφτὲς κ' ἔμεινε σὰ νὰ λέγῃ παρκαμύλια.

—Μὴ φοβῆσαι, κι ἂν δὲν ἔρθῃ ἐκεῖνος, ἐρχοῦμα-στε μετὰ οἱ δύο καὶ σὲ φέρνουμε πίσω.»

Παρκαμύλια; Καλέ, τί παρκαμύλια; Ψέματα, ψέματα, ψέματα φρίκη, ψέματα τρομάρα, ψέματα κι ἀπελπισμός. Πρῶτα, σάν εἶδε τὸ ξύλο μετὰ τὸνομά του, θάρρεψε πὺς τοῦ ἐφίεγε ἡ ζωὴ κ' ἔπεισε χάμου. Κατόπι, σὰ σηκώθηκε, σάν ξαναῤῃσε τὸ ξύλο στὰ χέρια, σάν ξαναδιάβασε τὸνομά του, ἀναψὶ στὰ στήθια του θυμός. Τῆραξε πάλι μετὰ τὸν καπετάνιο, τὴν ἀνάξιο, τὸν κουτό, πού δὲν μπόρεσε ν' ἀρμενίσῃ οὔτε ὡς τὴ Σάντα Κλάρα, δὲ βρῆκε τὸ δρόμο, τὸν παραζάλισε ἡ φουρτούνα, ἔκαμε τὸ καράβι του θρούβαλα.

(Ἀκολουθεῖ)

σερα ξαναῤῃματα δὲν τοῦ εἶχε δοσμένα φτερά ὁ Θεός.

—Καὶ νὰ ἐρχοῦναι τοῦλάχιστον μαζί σου τώρα κ' ἐγώ! τοῦ λέει ἀξαφνα ὁ Μαρούσης, σάν ἄνερα-μένος πάντα, στὸ βαπόρι ἀπάνω.

—Σὰν ἀργὰ τὸ συλλογίστηκε, ἀπολυγίεται ὁ Σιφνίδης. Ὅμως τὸ βαπόρι σφυρίζει. Ὡρα νὰ κατεβῇ.

—Ἀχ, καὶ γιατί νὰ χωριστοῦμε ἔτσι, ξαναῤῃ ὁ Μαρούσης συγκινημένος. Γιατὶ νὰ μὴν τὸ συλλογιόμα-στε καλλίτερα, καὶ νὰ μὴν πῆς ἐσὺ ἀπὸς σου ἐκεῖ ἐχ-τές, ἀντὶς ἐμένα...

—Ὅλα, ὅλα σὲ καλὸ θὰ μάς βγοῦνε, ποῖς ξέ-ρει! μουρμούριζε ὁ Σιφνίδης. Ποῖς ξέρει...

Καὶ φάνηκε σὰ νὰ πολεμοῦσε νὰ κρατήσῃ τὴν ὄψη του ἡρεμῇ.

—Ἐνα πράμα συλλογιόματι μονάχα, ξαναῤῃπε μετὰ μισοπνιγμένη φωνή, κι ὅσο τὸ συλλογιόματι, καημένε μου, θὰ μοῦ τὴ σκίξει τὴν καρδιά μου κομματιαῖα.

—Σὰν τί λογῆς; ρωτᾷ σύμποινα ὁ Μαρούσης.

—Συλλογιόματι τὸ τί θάκαμα ἐγὼ ὁ Σιφνίδης, ἂν τύχαινε νὰ βρεθῶ στὴ φοβερὴ ἐκείνη θέσι πού βρέ-θηκες ἐσὺ ἐχτὲς γιὰ τὰ μένα... Θὰ σὲ πρόδινα, καη-μένε, θὰ σὲ θυσιάζω, καὶ τώρα πού τὸ νοιώθω αὐτὸ τῆχαθι μέσα μου, τί λογῆς ἡσυχία καὶ τί λογῆς εὐ-τυχία νὰ τὴν προσμένω ἐκεῖ κάτω!

—Τὴν ἡσυχία τὴ βρίσκουμε ἅμα νοιώσουμε τὴν

παγὴ τοῦ κακοῦ! εἶπε ὁ Μαρούσης ὕστερ' ἀπὸ μερικὸ, συλλογὴ. Εἶναι ὅμως καὶ τῆς φαντασίας κακὴ αὐτό, ἀφοῦ δὲν εἶσαν ἐσὺ ἐκεῖ, παρὰ ἐγώ. Σοῦ ξαναῤῃω μά-λιστα, τοῦ πρόσθεσε πικρογελώντας, πὺς μακάρι ἐσὺ νὰ πῆγαινες!

Μιὰ στιγμὴ ἀκόμα, κι ὁ Μαρούσης στεκότανε στὴ φελοῦκα, κι ἀνέμιζε τὸ μαντίλι του, κοιτώντας κατὰ τὸ βαπόρι.

Ὁ Σιφνίδης ἀποπάνω τὸ κουδούριαζε τὸ δικό του, κ' ἐσφιγγε τὰ βρεμμένα του μάτια.

Ἀς ρωτήσουμε κ' ἐμεῖς τώρα. Εἶταν ἀρχαίς γιὰ τὸ στερεμὸ τῆς Παβλιώνας; Εἶταν ἀπὸ τὸ στοχασμό, τὸ τί θάκαμεν ὁ ἴδιος του ἂν βρισκότανε στοῦ Μαρούση τὴ θέσι; Μήπως εἶταν ἡ ζούλια, πού μποροῦσε μετὰ τὴν καιρὸ καὶ νὰ τὴν πάρῃ ὁ Μαρούσης;

Κανέν' ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶτανε μόνι του. Εἶταν ὅλα, καὶ περνοῦσαν σάν μπόρες ἀπὸ τὴ φουρτουνασμένη του ψυχούλα, καὶ τὴν παραῤῃσαν.

Α. Ε.

Ο „ΝΟΥΜΑΣ“

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-τερικὸ 59 χρ. 10

10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΟΥΛΕΙΤΑΙ: Στὴ κεντρικὴ τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμιλίας, Ὑπουργεῖον Ὁκονομικῶν. Σταθμοὶ Τηλεδιοδότης (Ὁφθαλματρικὸ) Σταθμοὶ ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρή (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο „Ἡστίας“ Γ. Κολλάρου.

Ἡ συνδρομὴ του πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΝΑ ΧΩΡΙΑΤΗ

στὸ Μαρούσι πού τὸν κατασκότωσαν οἱ χωροφύλακες ἀπὸ τὸ ξύλο. Κι ἂν δὲν πέθανε ὁ ἄν-θρωπος, πεθαίνει ὅμως, γιατί τὸ κοντάκι τοῦ γκρᾶ δούλεψε τόσο γερὰ στὰ στήθια του, πού ὁ δυστυχισμένος ἔφτυσε αἷμα καὶ σὲ κακὰ χά-λια μεταφέρθηκε δὼ νὰ τὸν δοῦν καὶ νὰ τὸν ξετάσουν τῆς Εἰσαγγελίας οἱ γιατροί.

Ἡ ἀφορμὴ, ἀπὸ τῆς συνθησμένης. Κατὰ χρωστοῦσι στὸ Δημόσιο καὶ δὲν εἶχε νὰ τὸ πλη-ρώσῃ. Ὁ εἰσπράχτορας — πού σὲ τέτοια περί-στασις γίνεται αὐτοκράτορας, κύριος ζωῆς καὶ περιουσίας — μπῆκε σπῆτι του — ἀεπέδραμε — εἶ-ναι ἡ σωστὴ λέξη — ὁ χωροφύλακας τὸν παρα-λαβε καὶ τὰ ρέστα εἶναι πιά γνωστά, ἀπ' ἄλ-λες παρόμοιες περιπτώσεις, ὅπως τὸ λέει καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ Βερανζέρου πού τὸ μετάφρασε ἄλλοτε τόσο ζωντανὰ ὁ μακαρίτης ὁ Ραμπα-γᾶς :

Σήκω, Γιάννη, σήκω !

Στὸνερό σου λῦκο

χτὲς τὸ βράδυ εἶδες ;

Πλάκωσε ὁ εἰσπράχτορας

μετὰ τοὺς στυνωτῆδες !

Κακούρημα ὄχι μονάχα νὰ σκοτώνεται κανένας μὰ καὶ μιὰ χαϊδεφτικὴ ξυλιά νὰ τρώῃ γιατί χρωστᾷ στὴν Ψωροκόσταινα, ἀφοῦ τὰ χρήματα πού θὰ δώσῃ θὰ χρησιμεύουν γιὰ νὰ πληρωθοῦν τὴν ἀποζημίωσίν τους οἱ βουλευτὲς γιὰ νὰ τραφοῦνε τόσοι χαραιοφάγες τοῦ Κεντρικοῦ ταμεῖου. Κακούρημα τὸ λέμε αὐτὸ καὶ τέτοιο εἶναι.

Μὰ μήπως θαρρεῖτε, καλότυχοι, πὺς εἰσ-πράχτορες καὶ χωροφύλακες δειχνονται τόσο αὐστηροὶ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὸ καθῆκόν τους πού τοὺς ἐπιβάλλει νὰ εἰσ-πράττουν τοῖς φόρους, ἀφοῦ ἡ Πολιτεία ἔτσι διάταξε;

Ἀπὸ Πολιτεία κι ἀπὸ καθῆκον, βάλ' του ρίγανη. Αὐτοὶ μόνο τὸ συμφέρον τους ξέρουν, κι ἂν δειχνονται αὐστηροὶ καὶ κακούργοι κάποτε, τὸ κάνουν γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ ποσοστά τους, τὸ μερτικό νὰ ποῦμε, πού παίρ-νουν ἀπὸ κάθε εἰσπραξή.